

Zondagsrust voor onze militairen.

De deputaten der Generale Synode benoemd ter behartiging van de geestelijke belangen onder militairen, hebben aan H. M. de Koningin het volgende verzoekschrift gezonden:

Aan Hare Majesteit de Koningin,
geven met eerbied te kennen de ondergeteekenden in hun kwaliteit van Deputaten der Generale Synode der Gereformeerde Kerken ter behartiging van de geestelijke belangen onder militairen,

dat zij zich, in de vaste overtuiging Uwer hooge belangstelling in deze belangen, gedrongen gevoelen tot Uw trouw te naderen met een dringende bede.

Verweerd het grootste deel onder militairen is nu reeds vier maanden verstoken van de gelegenheid, den Zondag naar behooren te viëren. Wie gewoon was, dien dag in den huiselijken kring door te brengen en met de Gemeente, waarvan hij deel uitmaakt, op te gaan onder den Dienat des Woords, heeft daartoe sinds Augustus de gelegenheid gemist. Wel is hij in staat, zich te voegen bij de Gemeente in de plaats waar zijn kwartier is gevestigd, althans wanneer in die plaats zulk een Gemeente wordt aangevestigd, maar dit kan slechts voor een zeer klein deel vergoeding geven voor wat hij in gewone omstandigheden kon genieten en nu moet missen.

Het toegestane verlof van één dag in de tien dagen (voor de bezetting der fort en in de zeventen dagen) brengt hier geen verbetering in.

Want valt de verlossing op Zondag of Maandag, dan kan hij nooit den geheelen Zondag in zijn woonplaats doorbrengen, maar moet of de terugreis of de heenreis op Zondag gemaakt worden, en dan zou menigen genoodzaakt zijn, wil hij van dezen verlossing gebruik maken, tegen zijn geweten te zondigen. Het komt dan ook meermalen voor, dat militairen van den hun toegestane verlossing geen gebruik maken, omdat hun conscientie hun verbiedt, den Zondag gedeeltelijk reisende door te brengen en gebruik te maken van de openbare middelen van vervoer.

Zou het mogelijk zijn, hierin verandering te brengen? Wij meenen van wel.

Immers, reeds is bij aanschrijving van den Opperbevelhebber van ons leger den Compagnie-commandanten toegestaan, op aanvraag vrijstelling van het bijwonen van het middaggappel op Zondag te verlenen, voor zoover de dienst dit toelaat, terwijl hun, die deze vrijstelling genieten, vergund is, zich buiten hun kwartier te begeven.

Hiermede is dus in beginsel toegegeven, dat althans op Zondag de tegenwoordigheid in het kwartier van alle militairen, uitgezonderd zij, die met verlof zijn, niet meer noodig is, en kunnen de militairen, die in de nabijheid van hun eigenlijke woonplaats hun kwartier hebben, den Zondag in hun gezin doorbrengen, mits zool de heen- als de terugreis op Zondag wordt gemaakt.

Ook deze vrijstelling kan weinig baten aan hen, wier conscientie zich tegen het reizen op Zondag verzet.

Waar nu de aanwezigheid in het kwartier op den Zondag blijkbaar niet meer noodzakelijk is, rijst de vraag, of de aanwezigheid nog wel noodig is in den nacht, die aan den Zondag voorafgaat, of in dien, die er op volgt. Zoo niet, dan zou hun, wier verlof valt van Zaterdag op Zondag of van Zondag op Maandag valt, gelegenheid gegeven kunnen worden de terugreis op Maandagmorgen in plaats van 's Zondagsavonds te maken, terwijl ook zij, die wonen in de nabijheid van hun kwartier, door het verlenen niet alleen van vrijstelling van het bijwonen van het middaggappel, maar ook door het verlenen van nachtparmissie, in staat konden gesteld worden den Zondag naar behooren te viëren.

Een dusdanige regeling, die het gezinsleven der gemiddelden, den openbaren Eeredienst en de heiliging van den Zondag zeer zou bevorderen, zou ongetwijfeld van gunstigen invloed zijn op den geest in ons leger.

Wij verzoeken daarom eerbiedig, dat Hare Majesteit moge behagen het daaraan te leiden, dat: 1o. hun, wier gewoon verlof valt van Zaterdag op Zondag, vergunning verleend worde op Maandagmorgen per eerste gelegenheid terug te keeren en hun, wier verlof valt van Zondag op Maandag, toegestaan worde reeds des Zondagsavonds te vertrekken;

2o. voor zoover de dienst dit toelaat, en de militairen door hun gedrag voor het verlenen van gunsten in aanmerking komen, op hun verzoek niet alleen vrijstelling van bijwoning van het middaggappel op Zondag, maar ook nachtparmissie van Zaterdag op Maandag te verlenen.

Opgemerkt zij nog, dat van de onder 2o. gevraagde gunst niet kan beperkt gebruik gemaakt zal kunnen worden, omdat zij, die hiervoor in aanmerking komen, zelf hun reiskosten zullen moeten betalen en vóór den aanvang van den dienst des Maandagmorgen terug moeten zijn, zodat hiernede slechts toestemming tot het maken van betrekkelijk korte reizen zou worden verleend.

Met de bede, dat God de Heere Uwe Majesteit in deze lange en moeilijke dagen in bijzondere mate Zijn ondersteunende gunst moge schenken, hebben zij de eer te zijn,

Uwer Majesteits gehoorzame dienaren,
Ds. J. E. VONKENBERG, voorzitter,
Ds. T. GERBER,
Ds. A. H. VAN MINNES, secretaris.

Zwijndrecht,
s-Hertogenbosch, 1 December 1914.
s-Gravenhage.

Van harte hopen we, dat onze Koningin aan dit verzoek zal kunnen voldoen. Natuurlijk hangt dit niet alleen van haar persoonlijken wil af. Het legerbestuur zal te beoordeelen hebben, in hoeverre de inwilliging van dit verzoek met het oog op den toestand in ons vaderland mogelijk is. Maar de warme belangstelling, die onze Koningin telkens getoond heeft voor de geestelijke belangen der militairen, staat ons borg, dat deze bede niet te vergeefs tot Haar zal gericht wezen.

DR. H. H. K.

Het de Pers.

In de Geldersche Kerkbode bood de redactie ons op 26 December dit goede stuk van Ds. C. L. F. van Schelven.
Moge het ook onder onze lezers ingang vinden. Het was van dezen inhoud:

't Klomk ernstig, 't woord in de officiële stukken en van de tafel onder regering, dat ons Vaderland nog in gevaar verkeert, in den wereld oorlog, misschien zeer onverwacht, gedreigd te worden.

De tijd, dien wij doorleven, is hoogst ernstig; men geve er zich rekenschap van: men gedrage zich in overeenstemming daarmee; men spele niet met den roem een ernstige natie te zijn; men beleedige niet hen, die onze gastvrijheid genieten; bij ons volk verwachten een gevoelig meelven in hun ballingschap, en de daarmee gepaard gaande berooving der goederen, verlies van bezit, scheiding van bloedverwanten en vrienden, ontrent wier verblijf en leven zelfs een benauwende onkunde het harte beklemt.

Wie weet of onze mannen, vaders, broeders, zonen, vrienden, misschien spoedig en ongedacht ten oorlog zullen gevoerd worden, en ook ons dat bange leven beschoren wordt om vol angst en zorgen, droefheid en rouwe de nachten en de dagen door te brengen. Met de gedachten aan loofgraven, slagvelden, lazerets en doodenvelden, vervuld, of weened bij zeer geliefden, geneueveel of voor hun leven gebroken, verminkt en misvormd.

Wij worden er op voorbereid door de geïnterneerden en door de vluchtelingen. Zij zijn ons een spiegel. En wijs is wie er in ziet.

De drukkende omstandigheden, waarin zoo menigen verkeert, geven een geringe voorproef van wat straks ook ons land wellicht wacht.

Maar wat bedroeft zoo telkens, en 't meest?

Hetgeen wij in oorlogvoerende landen vernemen, en in eigen land gadeslaan.

De Fransche geest lijkt overheerschend te zijn. Onder de strijdende militairen schreeft laatste een Fransche officier aan zijn vriend, hangt men de religie van de scherts aan. 't Gevaar, 't leed, de angst, de smart, de rouw, zelfs de dood moet weg gelachen worden. Humor, scherts, spot, spel, rang, tooneel, café-chantants in de loofgraven moeten doen vergeten, dat men in oorlog is!

Is 't wonder, dat waar de combattanten zoo lucht-hartig zijn, de wuife Parijzenaar zijn schouwburgen weer opvoert? Deze zijn dan ook weder geopen.

Wat naam verdient een overheid, waar ook, die in deze bange, droeve dagen het wuife bij haar onderdanen zoo voert en sterkt?

Moet dit volk met zoo schoone, rijke, edele gaven begaafd, niet worden als het land, waarvan Nadam de profet in hoofdstuk 4 van zijn geschrift spreekt?

Overgegeven, voortgestuwd, neerstortend in een ongenoeijde lichtzinnigheid.

Maar ook aanstekend andere volken, zool oorlogvoerende als neutrale.

Wie Duitschland kent weet, dat de Fransche lichtzinnige geest ook daar, gelijk in Oostenrijk, Engeland, en waar niet? de menschen overheerschend vervult.

Overal en van alles een pretje maken.

Ook in Berlijn hadden — wellicht met de beste bedoelingen — eenigen het denkbeeld geopperd om bijeenkomsten met muziek en sang te organiseren, waarvan de opbrengst zoude worden aangewend om veler ellende te lenigen.

Maar terwijl in Frankrijk de geest reeds zoover verdorven is, dat men 't er zeer angstig vindt, dat er wat afleiding moet komen in deze treurige, sombere, boze tijden, is er tenminste in Duitschland een protest uitgegaan van de zijde der meest gezaghebbende mannen en vrouwen.

Daar was ten geveel van rechtmatige verontwaardiging der huisvaders en jonge mannen in de loofgraven, dat de achtergeblevenen zich thuis vermaakten, terwijl zij in diepe ellende, in levensgevaar, met pijnende wonden leefden en stierven.

Van een militair wordt gemeld, dat hij, hoorende van liefdadigheids-bals, concerten, bazars, tooneelvoorstellingen enz., en wetende wat daar voor een leven van strijd, bloed, pijn, en geveel tegen den grond vult, met een vloek uitroepde: „omgiet mij hier zoo vechten voor zoo'n troep yverlijke pretmakiers!“ Ik citeer de verdere uitdrukkingen maar niet; zij verdiepen de kracht-terminen niet, doch deelen volkomen de verontwaardiging.

In gekochte taal hebben te Berlijn mannen en vrouwen, die nog blijk gaven menscheijk gevoel te hebben, zich aldus in hun protest uitgelaten.

„De tijd, waarin wij leven, duldt geen feesten. Veelvermaant hij meer dan ooit tot inkeer, ernst, en verdieping; ook op het terrein der weldadigheid. De philantropische arbeid zal zich van de groote heilige taak, die hem geste d. i. slechts dan waardig kwijten, als hij zich vrij houdt van alle uiterlijken, die de eereucht, de ijdelheid en het vermaak dienen. Vandaar onze dringende bede: Laat bij de inameling van gaven alle gelegenheden als danspartij, comédie, bazars, tombola's, feesten varen. Zorgt dat in plaats hiervan de giften onmiddellijk worden gecofferd. Offervardigheid en mildheid hebben zich in de laatste maanden op schitterende wijze geopenbaard. Ook in de toekomst zullen zij niet ontbreken. Naar onze overtuiging zijn onnoodelijk kunstmatige prikkels, die vloeken met waarachtige mildheid. De barmhertigheid zal zich rijker en liefdevoller openbaren, naarmate de philantropie meer gedragen wordt door dien diepen, vromen ernst, waartoe het geweldig gebeuren van onzen tijd oproept.

Maar hoe weinig hoort men zoo'n taal; zelfs in ons eigen land, zoo bevoorrecht door den onverdienden vrede, zoo aangewezen om de vele vreemdelingen uit andere landen te troosten, te vooden, tot voorbeeld te zijn als goot-barmhartig Samaritaan!

Helaas, de luchtartige geest van Frankrijk heeft ook in ons land de geesten zoo verdorven, het gevoel zoo verstompt, de valische broederschap der Fransche revolutie zoo ingestapt, dat velen vreemde prikken, als zij afkeurt die maale, hartelooze vermaaken georganiseerd ten voordeele of ter afleiding van de gewonden, verdreven enz. enz.

En als het hek is weggenomen en de huan een open is, dan zien wij velen onder landgenooten zich genoodzaakt achten d. i. meer bewelijken Zuiderbroeder te doen zien, dat een Hollander ook vroolijk en jolig kan zijn; en maakt zich heestelijk in de oogen der vreemden bij de hamsworsterij van onnatuurlijke na-ge-aapte luchtartigheid.

In plaats van de beroemde en beroelde Belgen in ons land op ernstige, van medegevoel-getuigende wijze bezig te houden, leest men op aanplakbiljetten in steden, zelfs dorpen, dat er een of andere dwaze vertooning of een lach-concert zal gegeven, met een bal aan het eind.

Ja in Wageningen zelfs — waar zulke posen juist in deze dagen zoo onbekomen en onverantwoordelijk toemenen — wordt er ge-tonoeld en gedanst op Zondag van acht uur 's avonds tot één uur 's nachts.

Men vermoedt dan ook niet, dat wij ernstige dagen beleven als des Zondags, tot in den nacht een lawaai op de straten ozer steden is alsof 't elken Zondag kermis is; en heel de politie-macht noodig is alleen om orde te scheppen of te handhaven in de drukke straten.

Het deed ons daarom goed in een der bladen een protest te lezen tegen al die uitgaans-avondjes voor luchtartige, wutte pretzoekers die nog poseren willen voor barmhartige menschen.

En Belg, een vluchteling loch, schreef het volgende:

„Ik heb vernomen, dat eenige heeren en dames Zondag toekomende een avondfeest geven met bal. Dat ze een tooneel feest op touw zetten kan ik misschien nog begrijpen, al zou zulks met het oog op den Adventstijd ook al minder oorbaar zijn, maar dat ze een bal zouden geven, gaat mijn verstand te boven. En dit op het oogenblik, dat hun vrienden, broeders en zonen misschien aan 't sterven zijn en hun land in den diepten rouw gedompeld is.

Als Belg teken ik dan ook protest aan tegen die onnoembare daad, en ik hoop dat vele Belgen, hier in het gaskrijge Holland gevestigd, van mijn gedachte zullen zijn.

Zoo'n taal eert den schrijver, gelijk ze ook die wuflingen verplettert; zoo'n taal van veronwaardiging klinkt in onze ooren edeler en verheffender dan de schoonste muziek; zoo'n taal van protest past elk beschaaft mensch, eert den christen, kenmerkt den schrijver als fijnvoelend.

In kleiner kring zoo'n wuflheid u voorstellende, wordt het duidelijker hoe ongepast zulke vermaaken zijn.

Verbeeld u, een vrouw heeft haar man bij een groote ramp verloren en blijft zitten met een schaar van kinderen. Velen komen deelnemende betogen. Een er van stelt voor ten voordele en ten behoeve der diepbedroefde weduwe en wezen, een rondje te dansen bij muziek, door een dier ellendelingen te geven!

Karakteriseer zelf zoo'n daad.

Gaat een overheid hier onschuldig uit, die tot zulke onzinnige permissie geeft? Zijn de bedenkers en organisateurs van zulke ongepaste vermaaken(?) hier niet typen van bespotters van ellende en bedroefden?

De wereld bewijst de waarheid van dien spreukendichter: „de barmhertigheid der goddeloos is wreed.“

Maar laat dan tenminste Gods volk in deze landen zich anders gedragen.

Een vrome christen, uit een der aamzinnigste kringen van Engeland, sprak mij er haar droefheid over uit, dat zelfs bij de oorlogvoerende volken geen behoefte aan gebed om den vrede wordt gevoeld: dat van verontmoediging geen spoor te ontdekken is; dat slechts wrange bitterheid heerscht in de harten, gepaard met de grootst mogelijke laatzinnigheid voor de vijanden.

En dat niet alleen in landen, waar de Fransche revolutie-geest het volk heeft verwoest, maar zelfs in Engeland, waar men met zekeren trots beweerde van dezen smet vrij te zijn gebleven.

Er is geen ernst, door de in-ontzettende gebeurtenissen gecreëerd; hoogstens is het sentimenteel gekleem of toornen tegen den oorlog en zijn verschrikkingen.

Maar het doordringen tot de oorzaken ervan dient bij Gods volk toch niet afwesig te zijn.

Gedagt 't met soverrein gezag, met majestueuse zekerdheid: de sonde, de sonde is de bron van allen strijd, oorlog, twist en krakeel: in breeden en in engen kring.

Dat besef wordt gemist.

Ook in ons goede land.

Daarom kan niet genoeg van den kansel en in gesprek, in het openbaar en in het particulier gezegd worden.

Er moet komen een weerkereen tot den Heere, van wien de volken zijn afgeweken; — een weerkereen met geweten en schuldgevoel; — een weerkereen tot Hem, die alleen de volken van den oorlog kan verlossen, den heerlijksten vrede terug kan doen komen... ja ook, die alleen machtig is de beproevingen, welke wij doorleven, tot segne te wenden en een zalige vrucht doen voortbrengen.

God geve dit waar wij geroed staan de heerlijke Kerstmis te denken en... den hoog-ernstigen Oudejaarsavond te doorleven.

Het is zoo averechts verkeerd, dat men op niets beters bedacht is, dan om den ernst af te leiden.

Zeer zeker ware het zielkundig verkeerd, zich eenzijdig in den jammer van dezen oorlog te verdiepen. Afeiding kan zelfs noodig zijn.

Maar zelfs die afeiding moet in harmonie blijven met den ernst van het oogenblik.

Dr. A. K.

Officiële Berichten.

Classe 's-Gravenhage.

De kerkeraad der Geref. Kerk te 's-Gravenhage bericht, dat de classe 's-Gravenhage D.V. vergaderen zal te 's-Gravenhage op Dinsdag 9 Februari a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 19 Jan. e.s. bij den scriba, Van Speijkstraat 105, 's-Gravenhage.

Namens den kerkeraad voortlopend:

C. LION CAHET, scriba.

's-Gravenhage, 4 Jan. 1915.

Classis Dordrecht.

Vergadering van de kerken in de classis Dordrecht op 4 Febr. a.s.

Punten voor de agenda in te zenden vóór 22 Januari.

Namens den raad der roepende kerk te H.-I. Ambacht:

H. MEULINK, proost.

P. WILSCHUT, scriba.

Buitenland.

Duitschland. Het blad van een monistisch predikant door een generaal verboden. Een Keizerlijk besluit.

Generaal von Rohl, commandant van het 9de Armeekorps, heeft volgens de Hamburger Nachrichten de uitgave van het Gedenkbode voor Zuid-Hannoverbrook in Hamburg, verboden. Aankleiding tot dezen maatregel was een artikel in genoemd blad, door den redacteur Ds. Heydorn, waarin verklaard werd, dat het een betreurenswaardig bewijs van zwakheid was, wanneer in den tegenwoordigen oorlogstijd meer dan vroeger gebeden wordt. De gronden waarop het besluit van den generaal rust, schijnen niet op het terrein van de religie te liggen.

Als het weer verde geworden is, kan pastoor Heydorn weer schrijven gelijk hij wil. Maar in dezen oorlogstijd heeft de Keizer, de opperbevelhebber van het leger, bij het begin van den krijg de Duitschers gewezen op het gebed voor vrede zijnde soldaten en voor hunne betrekkingen in het vaderland is het gebed de nooit falende troost en het heiligste wat hen in dezen oorlogstijd onderling verbindt. Wanneer nu een geordend predikant, die negatieve gevoelens koestert, tegen deze vermaning van den Keizer in werkt en met zijn theoretische uiteenzettingen over de betekenis en de waarde des gebeds niet wachten kan tot dat de oorlog uitgevochten is, zoo moet dit als een agitatie beschouwd worden, die de gemoeienden in verwarring brengt, hetwelk de generaal-commandant als een ernstige verstooring van de orde niet dulden kan.

In de Reichsbote wordt verhaald, dat een transport lichtgewonden zijn intocht deed in een stad in de Marken. Toen deze soldaten te voet door de straten togen, viel hun blik op een aanplakbiljet, waarop te lezen stond: „Aanstaanden Zondag dans“. Een der gewonde soldaten bleef staan en sprak tot zijn kameraad: „Hoe is dat mogelijk? Dans, terwijl bij Yperen aan dag honderden bloeden en sterven!“

Ja, hoe is dat mogelijk? roepen ook wij uit! Terwijl het Deutsche bloed in stroomen vloeit en duizenden gezinnen in den diepten rouw gedompeld zijn, worden er nog menschen gevonden, die lust hebben in dansen. De Berlijnsche politie heeft Tango-dansclubs gesloten. Men dringt er nu op aan, dat de politie verder ingrijpen zal. Er zijn ook in Duitschland minderwaardige elementen, die aanstoot geven aan het gerzinde deel des volks, vooral aan het leger dat zijna bloed voor het vaderland heeft.

Niet minder dan zes en twintig superintenden van Rijnland en Hohenzollern hebben

zich tot den Keizer gewend met het verzoek, dat aan predikanten, van welke hunne presbyterien getuigen, dat zij gemist kunnen worden en die niet als veldprediker of voor de verpleging van zieken dienst doen, zal worden toegestaan in dezen ernstigen oorlogstijd ook met de wapenen te dienen. De Deutsche Keizer heeft hierop geantwoord, dat hij dankte voor de vaderlands-lievende gevoelens der superintenden, maar dat hij het verzoek niet kon toestaan. Immers de geestelijke verzorging van het leger, van gewonden en van gezinnen van gevallen en nog strijdende helden, eischt zooveel arbeid, dat de predikanten zich daaraan alleen hebben te wijden.

Een zeldzaam beeld. De dragers van het kerkelijk ambt willen de wapenen opnemen, omdat het hun voorkomt dat de ernst van den oorlogstijd dit eischt, en de opperste bevelhebber van het leger wijst hen om dezelfde oorzaak op hunne roeping als dienaren des Woords!

Ons dunkt, dat de Keizer meer naar den zin van Christus heeft gehandeld, dan de zes-entwintig Kerkregereers.

Frankrijk. Matiging van de anti-clericaler politiek.

Het schijnt, dat de Fransche regering, onder den invloed van den critieken toestand waarin het land door den oorlog verkeert, hare anti-clericaler politiek, zoo niet tijdelijk laat varen, dan toch zeer matigt. Volgens den Courrier de Genève worden de poorten van Frankrijk voor hen weder geopen, die om den wille van de religie daartoe verdreven werden.

Volgens een bericht van den bisschop van Meaux zijn reeds 60.000 monniken en nonnen teruggekeerd. Ook is het een teken des tijds, dat de aartsbisschop van Mechelen, kardinaal Mercier, op zijn reisreis door Frankrijk officieel door een vertegenwoordiger van den minister van buitenlandse zaken, en in Havre door den prefect en den admiraal begroet is. De president der Fransche republiek liet zich bij de aarde-bestelling van Paus Plus door een officier van zijn lijfwacht vertegenwoordigen, en Benedictus XV heeft eveneens officieel aan den president kennisgegeven, dat hij den pauselijke stoel beklom. In het Vaticaan verwacht men daarbij, dat weldra de diplomatieke betrekkingen tusschen den pauselijke stoel en de Fransche republiek weder zullen aangeknoopt worden.

België. Nood van de Staatskerk en de Zendingsskerk.

De Protestantische Staatskerk en de Belgische Zendingsskerk hebben door den oorlog veel te lijden. Reeds vóór den oorlog bleek op de Synode der Belgische Zendingsskerk, die op 7 en 8 Juli te Charleroi gehouden werd, dat deze kerk stond voor een tekort van 62.210 francs. Onder de gaven die tijdens de vergadering overgemaakt werden, was er een van de Duitse Gustaaf-Adolf vereniging, groot 1000 Mark. De Belgische Staatskerk heeft een budget van 380.000 francs, waarvan de Staat ongeveer 75.000 gr. betaalt.

Dr. Anet werd door beide kerken naar Engeland afgevaardigd om hulp in Engeland te zoeken. Deze heet is aldaar geïnterviewd, waardoor wij het volgende weten. De Protestantische bedieningen zijn gespaard gebleven, alleen van dat van Hornu bij Bergen werd het dak door een schrapel vernield. Zelfs te Leuven en te Mechelen bleven de Protestantische kerken ongedeerd. In kleinere gemeenten werden de plaatsen van samenkomst en soms ook de huizen der Protestanten gespaard. Vele predikanten en leden zijn nauwelijks aan den dood ontkomen. Een predikant, op een valse beschuldiging voor den krijgsraad geroepen, ontweek ter nauwer nood aan het vonnis des doods. Twee anderen werden van spionage verdacht, maar kwamen vrij; een hunner op voorspraak eener Roomsche dame, die een goed getuigenis gaf van diens getrouwen arbeid onder de landelijke bevolking.

In een stad, die juist door het Duitse leger was bezet, sprak een Belgische predikant met een Duitisch officier, toen de laatste gedood werd door een Duitse granaat die bij vermissing was afgeschoten; de predikant bleef ongedeerd. Een ander predikant werd evenals zoo menig Roomsche pastoor als gijzelaar gevangen genomen. Vele Protestanten werden gedreigd doodgeschoten te worden, omdat beweerd werd dat zij op de Duitse troepen geschoten hadden; men meent dat drie hunner gefusileerd werden.

Vele Protestanten zijn gevlucht. Sommigen vernamen later dat hunne huizen verwoest werden. Velen hunner verloren alles wat zij bezaten. Ook werd de pastorie van een predikant met diens kostbare bibliotheek verbrand. De meeste Protestanten behooren tot de arbeidersklasse; zij zijn geheel zonder werk. Men vraagt hoe de predikanten en colporteurs den winter zullen doorkomen, als zij hun werk voortzetten en bij hun volk blijven? Hoe zal men zorgen voor de wezen, voor den arbeid der diakonessen en voor de ouden van dagen? De twee kerken hebben voor 31 Maart minstens 100.000 francs noodig.

Toch wanhoopen zij niet. Het geestelijk leven is ontaakt of ontwikkelt zich onder de zware beproevingen. Al de Godsdienst oefeningen gaan door, al zijn de predikanten door allerlei oorzaak afwezig. Elke dag of dikwijls in de week worden bidstonden gehouden. Nooit werden de Kerken en zalen beter bezocht; velen zoeken nu troost en sterkte in de samenkomsten, die zij te voren nooit bijwoonden. Er worden reeds plannen gemaakt om op groote schaal te evangeliseren, wanneer de vrede is hersteld. Gelukkig dat Ds. Anet geen hulp in Engeland behoeft te zoeken voor onze twee Gereformeerde kerken in België. Het zal onze Gereformeerde kerken in Nederland een ere zijn, de zusterkerken van Brussel en Antwerpen te helpen.

Italië. De Paus en de Bijbelverspreiding.

In dit blad is reeds gewezen op het feit, dat de nieuwe paus Benedictus XV een encyclicke de wereld inzond, waarin vele dingen staan, waarin wij Gereformeerden ons kunnen verblijden. Weder heeft het hoofd der Roomsche kerk een stuk geschreven, waaruit blijkt, dat men op het Vaticaan datgene zoekt aan te kweeken, waar wij Gereformeerden reeds lang voor streeden. Hebben de twee voorgangers van dezen paus zich uitgesproken, dat in de gezinnen de Evangelien behooren gelezen te worden, Benedictus XV richtte tot kardinaal Cassetta, bisschop van Frascati en voorzitter van de vereniging van de Heiligen Heeronymus tot verbreiding van de Evangelien, een bemoeiend schrijven. Daarin wijst hij op de waardij van het onderzoek van de Heilige Schrift, en zegt o.a.: „De ervaring leert ons meer dan alle andere betoogen, dat de dwalingen, die in de tegenwoordige maatschappij voorkomen, daartoe voortkomen, dat het leven, de leer en de werken

van Christus in de diepte vergeteld geraakt zijn, en dat de menschen zich er niet om bekommeren, de regels voor hun leven daaraan te ontleenen. Ongetwijfeld doen zij, die zich beijeren om de Heilige Schrift te verbreiden, een zeer nuttig werk, om de zielen tot Christelijke volkomenheid te leiden“. De paus wenscht den kardinaal goed succes op zijn werk, en zegt dan: „Wij zouden gaarne de Heilige Schriften in elk Christelijk gezin zien, en dat zij daar zijn gelijk het penningske uit het Evangelie, dat allen zoeken en dat allen zorgvuldig bewaren, zoodat de geloovigen de Heilige Schriften dagelijks lezen“.

Dit zijn schoone woorden. Het is alleen maar te betreuren, dat de vereniging van den Heiligen Heeronymus slechts een deel van den Bijbel onder het Italiaansche volk verspreidt, en wel de vier Evangelien en de Handelingen der Apostelen. Daarbij zijn gevoegd 108 gebeden, waarin telkens de Maagd Maria en de Heiligen aangeeroepen worden. Desniettemin staat verblijden wij er ons in, dat althans een deel der Heilige Schrift onder het Italiaansche volk verspreid wordt.

GEMENGD NIEUWS

Ook een bidstond. Wij lezen in De (Amerikaansche) Wachter:

Midden in het schoonste en meest historische van Parijs staat een groote Dom. De Dom draagt den naam van „Hotel des Invalides“. Het vergulde koepeldak schittert u vanuit de straten, parken en boeievelden in den omtrek gedurig tegen. Als ge het breede voorplein van dezen Dom zijt overgegaan komt gij langs breede hoge marmeren trappen in den Dom. Binnen is het een groote witten marmeren ronde ruimte. Er gaat weer wat marmeren trappen op en komt op de galerij gemaakt van dezelfde smetloze steen. De galerij loopt geheel rond de binnenruimte van den Dom. Over de marmeren balustrade van de galerij heensteunende, ziet gij beneden als in het ruim van een kerk. Doch in dat eveneens wit-marmeren ruim staat niets dan een rood-marmeren sarcophaag. Vijf of zesmaal zoo groot als de doodkisten waarin wij onze dooden begraven. De sarcophaag staat op een breed, eveneens rood-marmeren voetstuk. In die sarcophaag ligt het lijk van Napoleon, Napoleon, die bijna heel Europa aan Frankrijk's voet deed knielen.

Met betrekking tot dien Dom en die sarcophaag lazen wij dezer dagen een eenvoudig bericht, dat toch o zooveel zegt. Het bericht luidde ongeveer als volgt: „De straten van Parijs zijn verlaten. Al de groote magazijnen zijn gesloten en de kleine winkels hebben de vensters dicht gedaan. De tram gaan niet meer. Gij kunt voor geld noch goederen worden een taxi krijgen. De restaurants die nog open zijn, zijn eenzaam. Daar was nauwelijks een handvol wandelaars in het Bois (Bois beteekent het „bosch“, het Bois de Boulogne, een groot park, waar men anders op de hoofdweegen des namiddags wege- s de drukte van auto's en equipage's en wandelaars haast niet gaan kan). Maar buiten en binnen het Hotel des Invalides in het vol van menschen; zij verdrijven zich rondom het graf van Napoleon. Alleen daar is het, dat men thans in Parijs menschen ziet samengestroomd. Zij zingen liederen. Daar worden ook geen redevoeringen gehouden. Neen, alleen komen zij daar en meestal in groepen, om stil voor de sarcophaag te staan. En elken dag weer aan. Den geheelen dag door. Tot laat in den avond. Zij komen, het volk van Parijs, tot het graf van Napoleon.“

Spreek uit dat bericht niet iets als boekdeelen. Daar aan den horizon staat Frankrijk's vijand. Daar sterven Frankrijk's dappere mannen. Frankrijk weet het dat zijn bestaan aan een draad hangt. Het hart des volks krimpt van weemoed en angst. Een Napoleon's graf en in de herinnering aan wat Napoleon deed, gaat men nu troost zoeken. Kon Napoleon maar opstaan uit zijn graf! Hij zou verlossing geven! Hij zou Frankrijk weer groot maken!

Zie daar bij die menigte Frankrijk's bidstond. Eens stond Frankrijk op het punt een Gereformeerde Natie te worden. Bijna de helft van het volk was gereformeerd. Het Gereformeerde geloof bloeide en nam toe. Heerlijk en beslist. Onder leiding der Calvin's, der Heer's, der Colligny's en van zoovele andere edele en godvruchtige mannen. Maar Frankrijk heeft de Gereformeerden uitgeleerd. Bloedig en moorddadig. Niet heel ver van den Dom is het Louvre met het venster, waaruit de koning het eerste schot loste in dien bloedigen nacht op een gereformeerde onderdaan. Dit venster staat nu op den Dom. En vlak bij dat venster de klok van St. Germain, die het uur gaf voor dien gruwelijken moord van den St. Bartholomeusnacht.

Frankrijk heeft zich toen geworpen in de nacht van Rome. En daarna in die van de Revolutie. Ziedaar die Obelisk, links van het Louvre, daar stond de guillotine, waar bloeide al wat niet voor de revolutie boog.

En wel keerde Frankrijk van die inspattingen terug, maar de geest bleef. Zelfs de zwakke lichten die Rome nog aan den hemel liet, waren er te sterk voor. Viviani, een van de ministers van het Frankrijk van onze dagen ziede het immers nog slechts eenige jaren geleden, dat Frankrijk „de lichten aan den Hemel uitgedoofd“ had. Dus van die zijde geen heel meer verwachten.

En zo zoekt men het dan nu op de aarde. In de dingen der aarde. In vreugd en genot, in eten en drinken. En als ernstige tijden komen, geen toevlucht naar boven. In stormen snart dan bij het graf van Napoleon gekropen. Kon hij maar terug komen! Maar hij komt niet meer.

Treurige bidstond!

Arm volk!

„Zij hebben Mij verlaten, wat toevlucht zouden zij dan hebben“, zegt de Heere.

WINKEL.

<